

Меркаванне

«У самым небяспечным становішчы могуць апынуцца менавіта дзеці...»

Руслан АБРАМЧЫК, начальнік галоўнага ўпраўлення адукацыі і Гродзенскага аблвыканкама:

— Выхад з дзіцем ці выхад непаўналетніх на несанкцыянаваныя мерапрыемствы часам падаюцца так: ішоў міма ці ішоў гуляць з малым. Але хачу яшчэ раз нагадаць, што ўдзел у несанкцыянаваных акцыях можа мець даволі дрэнныя наступствы. І тут відавочныя два аспекты. З аднаго боку, састаў правапарушэння, з другога — пагроза здароўю дзяцей, у тым ліку псіхічнаму.

Калі на падобныя мерапрыемствы выходзяць дзеці старэйшыя за 16 гадоў, яны нясуць поўную адміністрацыйную адказнасць у выглядзе штрафу. Напрыклад, у жніўні-верасні ў камісіі па справах непаўналетніх вобласці на разгляд паступіла 23 пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях пры правядзенні масавых мерапрыемстваў. Па гэтых пратаколах вядзецца адміністрацыйны працэс. Калі віна падлеткаў будзе даказана, ім пагражае папярэджанне альбо штраф у памеры да 30 базавых велічынь. Да таго ж з імі будуць праводзіць прафілактычную работу.

Калі выходзяць дзеці, якія не дасягнулі такога ўзросту, адказнасць за іх нясуць бацькі. Яны падпадаюць пад іншую фармулёўку — невыкананне абавязкаў па выхаванні непаўналетніх. Гэта можа быць штраф ці папярэджанне. Ва ўсякім выпадку, адміністрацыйная адказнасць застаецца ў біяграфіі бацькоў — і, што яшчэ больш крыўдна, іх дзяцей.

Але ўсё гэта не ідзе ні ў якое параўнанне з уплывам пратэсных акцый на псіхіку дзіцяці, на яго далейшыя ўчынкi. Бо непаўналетнія яшчэ не маюць ўмянямаў псіхалагічнай абароны, слаба ўяўляюць, як рэагаваць на сітуацыю. Некаторыя дзеці інтуітыўна спрабуюць пазбегнуць такіх экстрэмальных мерапрыемстваў. Але нічога не могуць зрабіць і вымушаныя падпарадкавацца бацькам, якія прывялі іх на несанкцыянаваныя акцыі. Асабліва балюча глядзець, калі дзеці плачуць, хочучы сысці, а бацькі кажуць: «Стой тут!» Якія ўражанні застаюцца ў дзіцяці пасля гэтага мерапрыемства? Вядома, адмоўныя. Прычым негатыўныя наступствы могуць

праявіцца як адроз, так і праз многія гады.

Ёсць і такі небяспечны аспект. Уцягванне ў эмацыянальна напружаны натоўп можа падштурхнуць да групавых супрацьпраўных дзеянняў і выліцца ў нешта большае. Ёсць небяспека атрымаць траўмы. Калі натоўп пачынае рэзка

рухацца, людзі ў ім могуць пакалечыцца, у тым ліку і дзеці. Таму бацькам трэба двойчы падумаць, перш чым цягнуць дзяцей на такія мерапрыемствы.

Варта трымаць у галаве такія пытанні: дзе будзе знаходзіцца маё дзіця і што станецца з ім, калі мяне затрымаюць, што будзе з дзіцем, калі я не вярнуся дадому? А такія вынікі падчас несанкцыянаваных акцый вельмі верагодныя. Таму бацькі, ідучы на іх, павінны разумець, што механізмы супрацьдзеяння з боку супрацоўнікаў праваахоўных органаў могуць прывесці да такіх наступстваў.

Другая сітуацыя — з-за пратэстаў перакрываецца вуліца, транспарт не курсіруе, дзеці не могуць трапіць у свой мікрараён. Многія прыезджаюць на заняткі з далёных мікрааёнаў, напрыклад з Альшанкі, і не могуць дабрацца дадому. Гэта таксама стрэс і для іх, і для бацькоў, якія іх чакаюць.

Таму трэба ўзважана адносіцца да формаў выказвання свайго меркавання, а галоўнае — прытрымлівацца закона і не ўцягваць непаўналетніх у несанкцыянаваныя акцыі. Калі мы бачым, што дзіця з-за недагляду бацькоў пастаянна здзяйсняе нейкія супрацьпраўныя ўчынкi, гэта можа стаць адным з крытэрыяў для надання сям'і статусу сацыяльна небяспечнай. Гэтае пытанне разглядаецца камісіямі па справах непаўналетніх. У дадзеным выпадку прыцягненне да адказнасці за ўдзел у акцыях бацькоў дае падставу звярнуць увагу на сям'ю. Сюды абавязкова прыйдуць з праверкай на предмет таго, ці задавальняюцца асноўныя жыццёвыя патрэбы непаўналетняга. Бывае, што такі падыход адыгрывае сваю ролю: бацькі пачынаюць задумвацца. Бо хто яшчэ так абароніць сваё дзіця ад бяды, як не яны?

Маргарыта УШКЕВІЧ.

Дзяржава забяспечыць малым ахову

Людміла ПАДЛУЖНАЯ, член Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь:

— Калі я бачу на мітынгах маленькіх дзяцей, сэрца абліваецца крывёй. Мне многія задавалі пытанне, ці згодная я з тым, што бацькоў неабходна караць за тое, што бяруць з сабой малых на акцыі пратэсту. Казала раней, кажу і цяпер: дзецям не месца на падобнага роду мерапрыемствах. Гэта не вечарына каля сваіх пад'ездаў з гарбатай і печывам — гэта вялізны натоўп людзей! На несанкцыянаваных акцыях з такой колькасцю людзей назапашваецца шмат агрэсіі. Дастаткова неасцярожнага руху, рэзкага гукі, і можа здарыцца другая «Няміга». Мы ўсе памятаем наступствы. Бацькі гэтага хочучы? Каго потым будуць вінаваціць?

Як маці, як кіраўнік установы дашкольнай адукацыі ў мінулым, я цалкам

згодная з прадаўніком Генеральнай пракуратуры Аляксеем Падвойскім, які выступіў з афіцыйным папярэджаннем аб тым, што кожны выпадак будзе кваліфікавацца органамі апекі і папярэджання як пытанне аб знаходжанні дзіцяці ў сацыяльна небяспечным становішчы. Калі бацькі не могуць забяспечыць ахову свайму дзіцяці, значыць, рабіць гэта будзе дзяржава.

І яшчэ пра псіхатраўміруючы складнік. Адна маці вельмі эмацыянальна распавядала, як яе дзіця баіцца чорных масак. Дарагія мае бацькі, усё, чаго баіцца дзіця, — гэта мы з вамі, нашы ўчынкi і нашы размовы. Вы дапускаеце, што дзіця становіцца сведкам жорсткасці, і вашай у тым ліку, становіцца ўцягнутым у цяперашнюю сітуацыю. І «разбачыць» гэта потым, без дапамогі спецыяліста, у яго не атрымаецца.

Скарыстаюся магчымасцю звярнуцца да ўсіх бацькоў: беражыце самае лепшае, самае каштоўнае, што ў вас ёсць, — вашых і нашых дзяцей!

Незламаныя лёсы

УРАТАВАЦЬ НЕЛЬГА СТРАЦІЦЬ

Крызіс падлеткавага ўзросту з яго пошукамі сябе, пратэстамі супраць наваколля, неразуменнем, што адбывецца ў тваім унутраным свеце і чаго прагнуць сэрца і розум, сам па сабе — цяжкі перыяд. А калі пры гэтым адсутнічае падтрымка з боку родных — дзецям яшчэ цяжэй, і паратунак яны шукаюць у цыгарэтах, выпіўцы, хуліганстве, болю — так яны «крычаць» аб неабходнасці дапамогі і шукаюць для сябе бяспекі.

Менавіта ў гэты час падлетка можна страціць ці ўратаваць. Прычым ратаваць павінны не людзі ў форме, бо часта з месцаў пазбаўлення волі шляху назад ужо не існуе. Не згубіцца ў гэтым свеце ўжо амаль дарослым дзецям дапамагаюць спецыялісты па аднаўленчай медыцыні. Псіхалагічную і прававую дапамогу падлеткам, якія знаходзяцца ў канфлікце з законам, аказваюць у сацыяльна-педагагічных цэнтрах Баранавіч, Салігорска, Мінскім раёне і ў Ленінскім раёне сталіцы. Яны — тыя людзі, якім удаецца стварыць умовы для паразумення паміж «бунтаўшчыкамі», іх сваякамі і тымі, хто ўжо паспеў пацярыць ад недзіцячых свавольстваў падлеткаў. Шляхам пагаднення, спробаў загладзіць нанесеную шкоду, нават прабачэння і ўсведамлення хуліганамі таго, што яны здзейснілі, проста ратуецца лёс малалетняга, які пазней стане паўнаватасным дарослым чалавекам, незламным і нескалечаным. У гэтай рубрыцы мы будзем раскажваць вам гісторыі, герояі якіх уратаваліся з дапамогай такіх спецыялістаў.

«ХРЭСТАМАТЫЙНЫ» ПАДЛЕТАК

Ва ўчарашняга падлетка Ангеліны — размеранае сямейнае жыццё: пакуль муж на рабоце, яна гатуе, пячэ булочки, прыбірае кватэру. Нованароджанай дачцы ледзьве споўніўся месяц, аднак дзяўчына абыходзіцца з немаўлём упэўнена, нібыта вопытная матуля — ведае, як карміць, падтрымліваць галоўку, як пераапрацаць. У сям'і сваіх бацькоў Ангеліна была старэйшая з шасці дзяцей, гэтакім жа раннім дзіцем у сваёй матулі, якая цяпер, у свае 34 гады, стала бабуйляй.

На дзяўчыне было шмат абавязкаў па выхаванні малодшых братоў і сясцёр. Калі брат не паступіў у пяты клас гімназіі, ёй таксама прыйшлося перайсці ў іншую школу, каб праводзіць яго і малодшых сясцёр-пагодкаў на заняткі і дадому пасля ўрокаў. Ангеліне падабалася вучыцца ў гімназіі, у яе былі любімы настаўнік і прадмет — англійская мова, аднак інтарэсы сям'і заўжды былі вышэйшыя за яе ўласныя.

Пераходны ўзрост дзяўчынкi пачаўся для сям'і раптоўна. У гэты перыяд усе падлеткі становяцца цяжкія, кожны па-свойму, таму што перад імі стаіць складаная задача — здзейсніць пераход ад дзіцяці да дарослага чалавека. На жаль, большасць сям'яў гэты перыяд пражываюць балюча, страчваецца давер, разбураюцца сувязі. Калі з паслухмянай памочніцы Ангеліна пераўтварылася ў хрэстаматыйнага цяжкага падлетка, яе маці было складана прыняць гэтыя перамены. Дзяўчынка больш не хацела сядзець дома і даглядаць малодшых дзяцей, ёй хацелася бавіць час з сябрамі, рабіць усё, што робяць яе ровеснікі. Следам за сваім першым каханнем Ангеліна пайшла на бокс, падлеткі сталі разам хадзіць да аднаго трэнера. У каледжы яна ўспыхвала нават ад маленькай іскры, адразу кідалася ў бойку з аднакурснікамі. Адночы справа дайшла ажно да бальніцы.

У адказ на бацькоўскія забароны Ангеліна стала ўцякаць з дому. Яе шукалі з міліцыяй, часам па некалькі дзён. Неаднойчы ў навінах публікавалі прыкметы дзяўчыны, заклікі аб дапамозе ў вышуку.

Гэта толькі пагоршыла адносіны з матуляй: дома былі скандалы, якія даходзілі нават да боек. Ангеліна перастала наведваць каледж.

Жыла па некалькі месяцаў то ў бабулі, то ў прытулку. Некалькі разоў у яе фіксавалі розныя пашкодванні: яна раніла сябе адкрыта, каб было бачна. І гэта быў крык аб дапамозе, якога ніхто не чуў.

КРЫТЫЧНАЯ КРОПКА

Адмова ў падтрымцы з боку родных — самае складанае, з чым могуць сутыкнуцца падлеткі ў гэты перыяд. Нягледзячы на знешнюю рэзкасць і грубасць, па сутнасці, гэта ўсё яшчэ дзеці: няшчасныя, трывожныя, акружаныя непрыяццем. Самае важнае для іх зараз — адчуць сябе ў бяспецы, кажа Людміла, спецыяліст па аднаўленчай медыцыні, якая дапамагала дзяўчыне разабрацца з яе праблемамі. У пошуках бяспечнага месца Ангеліна «прышла» ў адносіны з хлопцам, з якім пазней стварыла сям'ю і нарадзіла дзіця.

Падчас цяжарнасці сітуацыя паміж Ангелінай і яе маці дасягнула крытычнай кропкі, калі ўжо ніхто не мог кантраляваць агрэсію, у любы момант магла здарыцца трагедыя. Сацыяльныя службы паралі маці падлетка звярнуцца да спецыялістаў па медыцыні.

— Калі я пазнаёмілася з гэтай сям'ёй, адносіны маці з дачкой былі вельмі складаныя, — узгадвае Людміла. — Кожная іх сустрэча заканчвалася сваркай, бойкай ці выклікам міліцыі. У той момант адна са спраў, дзе маці выступала пацярылай (яна падала на Ангеліну ў суд), была якраз у судзе. Агульную сустрэчу арганізаваць не атрымаўся, таму мы праводзілі так званую чаўночную медыцыю, працуючы па чарзе з абодвума бакамі канфлікту.

Канешне, за некалькі сустрэч немагчыма аднавіць тое, што разбуралася гадамі, аднак градус спрэчкі ўдалося значна знізіць. Нядаўна Ангеліна прыезджала ў госці да бацькоў разам са сваёй дачкой. Ёй вельмі сумна ад таго, наколькі аддалася яна ад маці і бацькі, ад таго, што ў сям'і, дзе прайшло яе дзяцінства, яна стала амаль чужой. І ёй шкада, што на яе вяселлі з іх не было нікога — самым блізім чалавекам для яе была і застаецца бабуля.

«МАЁ ЖЫЦЦЁ — У ЁЙ!»

Цяпер у Ангеліны ўласная сям'я, яна вядзе гаспадарку і даглядае дачку Ганначку. Са сваякамі мужа ў яе складваюцца добрыя адносіны. Гэта самае бяспечнае месца, якое яна змагла знайсці. Аднак, азіраючыся на сваю сямейную гісторыю, маладая матуля непакоіцца за дачку.

— Я хачу быць найлепшай матуляй для майго дзіцяці. Самым блізім чалавекам, з якім яна зможа дзяліцца і добрым, і кепскім. Я буду размаўляць з ёй і старацца зразумець. Не хачу, каб у яе было, як у мяне. Усё маё жыццё зараз у ёй.

Алена СЯМЁНАВА.